

DATOS IDENTIFICATIVOS

Educación ambiental para o desenvolvemento sostible

Materia	Educación ambiental para o desenvolvemento sostible			
Código	O05G130V01906			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Membuela Iglesia, Pedro Vidal López, Manuel			
Profesorado	Membuela Iglesia, Pedro Vidal López, Manuel			
Correo-e	membuela@uvigo.es mvlopez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A2	Estar capacitado/a para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas
A3	Asumir e orientarse segundo valores de igualdade e de cidadanía democrática, e capacitar para a prevención e a mediación en casos de violencia nas súas diferentes manifestacións (simbólica, de xénero, laboral, escolar, sexual, étnica...)
A4	Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos
A5	Coñecer os fundamentos do deseño e uso dos medios, recursos e estratexias para a intervención socioeducativa e incorporalos nos diferentes ámbitos de acción socioeducativa
A6	Comprender a traxectoria da educación social e a configuración do seu campo e identidade profesional, a nivel comunitario, estatal, europeo e internacional
A7	Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicarlas ás realidades socioeducativas
A8	Potenciar estruturas e procesos de participación e acción comunitaria, aplicando programas e técnicas de intervención (dinámica de grupos, motivación, negociación e promoción da asertividade...)
A9	Desenvolver programas e proxectos no contexto familiar e escolar
A10	Desenvolver programas e proxectos no ámbito da educación especializada (menores, necesidades educativas especiais, centros de saúde, condutas adictivas, institucións penitenciarias, e persoas e colectivos en risco de exclusión...)
A11	Organizar e administrar proxectos e servizos culturais, ambientais, de lecer e tempo libre
A12	Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención socioeducativa no ámbito do desenvolvemento comunitario e cooperación ao desenvolvemento
A13	Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención no ámbito cultural
A14	Deseñar, aplicar e avaliar programas de educación permanente e de persoas adultas e anciás
A15	Deseñar, aplicar e avaliar programas para a inserción social e laboral
A16	Elaborar e interpretar informes técnicos, de investigación e avaliación sobre accións, procesos e resultados socioeducativos
A17	Dominar as metodoloxías de dinamización social e cultural
A18	Ter capacidade para potenciar as relacións interpersoais, desenvolver habilidades de comunicación interpersoal, solidariedade e empatía

A19	Administrar, coordinar e supervisar entidades, equipamentos e grupos, en función de diferentes contextos e necesidades
A20	Asesorar na elaboración e aplicación de plans, programas, proxectos e actividades socioeducativas
A21	Asesorar e/ou acompañar a persoas e/ou grupos en procesos de desenvolvemento socioeducativo
A22	Estar comprometido coa calidade de actuación e moverse de acordo cos principios deontolóxicos do/a educador/a social

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
(*)	A2
	A3
	A4
	A5
	A6
	A7
	A8
	A9
	A10
	A11
	A12
	A13
	A14
	A15
	A16
	A17
	A18
	A19
	A20
	A21
	A22

Contidos

Tema	
Introducción ao medio ambiente	Concepto de medio ambiente Recursos renovables e non renovables Desenvolvemento sostible Índices de sostenibilidade Códigos de boas prácticas ambientais. Impacto e efectos ambientais. Sistemas de xestión medioambientais.
Concepto e fundamentos da Educación Ambiental	Historia da E. Ambiental Concepto e obxectivos da E. Ambiental Principios Básicos da E. Ambiental. Modalidades da E. Ambiental: formal, non formal e informal.
Problemas ambientais na actualidade	A auga: usos e contaminación Contaminación atmosférica Contaminación do solo Erosión Perda de biodiversidade Residuos Energías
Actividades e xogos para a Educación Ambiental.	Actividades relacionadas ca problemática da contaminación e usos do auga. Actividades relacionadas ca contaminación atmosférica. Actividades relacionadas cos residuos
Recursos para a Educación Ambiental	Webs Software gratuito Xogos Libros e manuais. Itinerarios. Campañas informativas Xogos de simulación.
Deseño e elaboración de programas de Educación ambiental	Estrutura Planificación e deseño Temporización Recopilación de datos

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	20	10	30
Saídas de estudo/prácticas de campo	5	10	15
Prácticas de laboratorio	10	18	28
Traballos tutelados	5	30	35
Informes/memorias de prácticas	0	20	20
Probas de tipo test	2	0	2
Observación sistemática	0	10	10
Traballos e proxectos	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos non académicos exteriores.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado (laboratorios científico-técnicos, de idiomas, etc)
Traballos tutelados	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Atención personalizada ao alumnado nas sesións específicas previstas para iso e mediante o horario de titoría sinalado.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Avaliación dos contidos expostos polo profesor nas diferentes sesións.	30
Saídas de estudo/prácticas de campo	Avaliación dos coñecementos e habilidades adquiridos nas visitas e actividades de campo.	10
Prácticas de laboratorio	Avaliación da memoria de actividades prácticas realizadas.	30
Traballos tutelados	Avaliación dos documentos entregados	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

CRITERIOS AVALIACIÓN ALUMNOS NON PRESENCIAIS:

- * Superación da proba tipo test dos contidos expostos durante o curso (30%).
- * Entrega dos traballos obligatorios e caderno de prácticas según directrices expostas na plataforma TEMA (70%)

SEGUNDA CONVOCATORIA:

Para a convocatoria de xullo conservaranse as calificacións das competencias acadadas polo alumnado nas probas superadas na convocatoria de xuño. É dicir, na convocatoria de xullo entregaranse os traballos non superados ou examínanse só das competencias non superadas na convocatoria anterior.

Bibliografía. Fontes de información
Álvarez P., et al., Educación Ambiental. Propuestas para trabajar en la escuela , Editorial Grao,
Ammann, K., La vida en las aguas dulces , Editorial Teide,
Astor Camino, X., Paredes Ribadulla, X. e L. Alberto Samartín, Contaminación e reciclaxe. Materiais e experiéncias sobre medio ambiente , Edicións Xerais,
Bertolini G. e C. Delalande, El reciclaje a tu alcance , Ediciones Oniro,
Bureau Veritas Formación, Manual para la formación en medio ambiente , Editorial Lex Nova,
Cañal de León, P., Investigando los seres vivos de la ciudad , Editorial Teide,

Cascón, P. e L. Martínez Ten, **En busca de los objetivos del milenio (4)**., Editorial Catarata,

Chouza, M. e R. Cid, **Consumo e ecoloxía**, Xunta de Galicia,

Flor Perez, J.I., **Hablemos de medio ambiente**, Editorial Pearson,

Del Carmen, L., **Investigando el suelo**, Editorial Teide,

Del Val, A., **El libro del reciclaje**, Ediciones Integral,

Fernández Castañón, M.L. et al., **Proyecto experimental área Ciencias de la Naturaleza**, Monografías La enseñanza por el entorno ambiental,

García Gómez, J. e J. Nando Rosales, **Estrategias didácticas en Educación Ambiental**, Ediciones Aljibe,

González, P. (1982).- Como criar y estudiar pequeños animales terrestres I. Editorial Teide., **Como criar y estudiar pequeños animales terrestres I**, Editorial Teide,

Graham, V.E., **Actividades para un joven naturalista**, Editorial Adara,

Granados Sánchez, J., **Manual de medio ambiente y sostenibilidad**, Editorial Dykinson,

Iglesias Nóvoa, F. e N. Estevez Estevez, **O ciclo da auga. Materiais de apoio ó profesorado.**, Concello de Ourense,

Juanbeltz Martínez, J.I., **Materiales didácticos para la Educación Ambiental**, Editorial Praxis,

Kramer, F., **Educación ambiental para el desarrollo sostenible**, Ediciones Catarata,

Kramer, F., **Manual práctico de educación ambiental. Técnicas de simulación, juegos y otros métodos educativos**, Ediciones Catarata,

Nogueiras Hermida et al., **A Natureza na cidade. Actividades para a Educación Ambiental.**,

Otero Pastor, I., **Educación Ambiental**, Ediciones de las Ciencias Sociales,

Pérez, X., Sanjuán, A. e P. Fernández, **Aprendendo na natureza. Bioloxía experimental de campo**, Edicións Xerais de Galicia,

Pujol, J. e M. Nadal, **El descubrimiento del medio**, Editorial Blume,

Rahola Ruis Heredia, A., **Educación, Medio ambiente y Didáctica del Entorno**, Editorial Popular,

Rozas Caeiro, A., **Os residuos sólidos urbanos.**, ICE. Universidade de Santiago de Compostela,

Sánchez Cañete, F.J., **Juegos y actividades de cultura ambiental y cambio climático**, Ediciones Mágica,

Servicio de estudios e publicacións da Consellería de Agricultura, Gandería e Montes, **Programa de educación Ambiental O bosque**, Xunta de Galicia,

Solar, M., **Ecología na aula**, Edicións Lea,

Súarez Pazos, M. et al., **Consumo e residuos sólidos urbanos. Serie materiales de apoio ao profesorado**, Concello de Ourense,

Tábara Carbajo, P., **Juguetes nuevos de cosas viejas I**, Peñalba Impresión,

Tábara Carbajo, P., **Juguetes nuevos de cosas viejas II**, Peñalba Impresión,

Tábara Carbajo, P., **Juguetes nuevos de cosas viejas III**, Peñalba Impresión,

Tajes Gómez, M., **A contaminación atmosférica**, ICE. Universidade de Santiago de Compostela,

Unesco, **Actividades de Educación Ambiental para la enseñanza primaria. Sugerencias para construir y utilizar equipamiento de bajo coste**, Grafillés,

Unesco, **Cómo construir un programa de educación ambiental**, Editorial Los libros de la catarata,

Varela Díaz, R., Pereiras López, X e M. Soto Castiñeira, **Os Resíduos na Galiza**, Edicións Bahía,

Velázquez de Castro, F., **Educación Ambiental. Orientaciones, actividades, experiencias y materiales**, Ediciones Narcea,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación infantil/O05G110V01103

Outros comentarios

Aqueles estudantes que non superen algunhas das probas ou actividades suxeitas a avaliación poderán recuperalas na convocatoria de xullo. O alumnado que non asista regularmente a clase deberá poñerse en contacto co profesor para establecer un sistema de avaliación equivalente.